

Försättsblad till:

Bilaga 7

- Kvalitetsredovisning Förskola 2017

Handläggare: Katarina Waller

Telefon: 08-50824457

Kvalitetsredovisning förskola Skärholmen 2017

Stadsdelsnämndens sammanfattande analys

Förvaltningen anser att kvalitetsarbetet har en tydlig och välfungerande organisation. Det finns dock indikatorer tillhörande läroplansmålen som inte uppfylls, till exempel andel förskollärare samt nivåer på det webbaserade självvärderingsarbetet (WKI). Avdelningen kommer att arbeta med åtgärder och avdelningens utvecklingsarbete under 2018 utgår från utvecklingsområden som framkommit under det gångna året.

Andel förskollärare av totalt antal anställda har ökat de senaste tre åren; 38,7% (2017 T2) att jämföra med 32,2% (2015 VB). Stadsdelen har arbetat aktivt med att utbilda VFU handledare vilket i sin tur ökat möjligheten att ta emot studenter. Inom stadsdelen finns i dagsläget 16 stycken handledare. Erfarenhet visar att studenter som genomfört sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) i stadsdelen i många fall valt att börja arbeta i stadsdelen efter avslutade studier samt att kvaliteten på förskolorna främjas av det samarbete med högskolor och aktuell forskning som ingår under studenternas praktik. Förskollärare är fortsatt en efterfrågad yrkesgrupp. 2/26 förskolor når inte målet på minst 25% andel förskollärare, ett faktum som innebär att resurser och kompetens måste diskuteras och fördelas i ledningsgruppen samt inom aktuella enheter. Under 2017 har ett omfattande arbete påbörjats kring vad likvärdig förskola betyder.

Förskollärarnas kompetens såväl vad gäller pedagogisk insikt som ledarskap skiljer sig åt. Inom stadsdelen finns de med mycket god kompetens och kunskap men även de som inte har detta. Åtgärder som kommer vidtas inom stadsdelen är bland annat arbetet kring likvärdighet samt att se över strukturen för de gemensamma nätverken för att på bästa sätt ta vara på den kompetens som finns samt ge den stimulans och de utmaningar som delar av förskollärarna behöver.

Förskoleundersökningens övergripande resultat visar att Skärholmen höjt sig på 16/19 områden samt fått samma resultat som förra året på 3/19 områden. Samtidigt har medarbetarnas egen självvärdering sänkt sig på samtliga områden, så när som på "Skapande verksamhet och olika uttrycksformer" som har samma resultat som förra året. En möjlig förklaring till att vårdnadshavarna blir mer nöjda medan medarbetarna skattar sig lägre kan vara att medarbetarna ökat sin kunskap

och kompetens vilket gör att de på ett tydligare sätt kan förmedla innehållet i verksamheten.

Prioriterade utvecklingsområden 2018

Förskollärarnas ledarroll – Den skillnad i kompetens hos förskollärarna som blivit tydligt under nätverksträffar och i kvalitetsarbetet gör att området prioriteras även 2018.

Likvärdighet

Med Skärholmens framtagna verksamhetsidé som utgångspunkt kommer arbetet med Likvärdighet att fortsätta. Våren 2018 kommer den pedagogiska handledningen för samtliga ledningsgrupper att fokusera kring pedagogiska miljöer samt att formen för ett gemensamt projekt för samtliga enheter med start hösten 2018 ska tas fram. Gemensamma nätverk med syfte och innehåll som följer samma spår är en del i likvärdighetsarbetet. Stadsdelen prioriterar likvärdighet utifrån barnens rätt till en likvärdig förskola och vill verka för att kompetens fördelas och stärks över enheterna.

Språk

Det finns medarbetare som har bristfälliga kunskaper i det svenska språket. I ett område som Skärholmen får det extra stora konsekvenser då det behöver skapas rika språkmiljöer där även arbetet med modersmål ingår. Under hösten 2017 har 50 förskollärare påbörjat en statlig kompetensutvecklingsinsats för förskollärare, *Läsluft*, som bygger på kollegialt lärande med stöd av handledare och som ger förskollärarna möjlighet att utveckla kunskaperna kring barns språk-, läs- och skrivutveckling samt hur barns intresse för texter, bilder och skriftspråk bäst tas tillvara. Till sommaren år 2019 kommer samtliga förskollärare genomfört satsningen.

Pedagogiska miljöer

Lägstnivån behöver höjas på förskolors miljöer, den pedagogiska miljön hör ihop med skillnader i kompetens hos förskollärarna.

Jämställdhet

Är inget eget mål utan ska integreras i det dagliga arbetet.

Digitalisering

Implementeringen av Skolplattformen är ett omfattande arbete. Skärholmen ingick i pilotprojektet för pedagogiska verktyg under 2016 samt för närvaro/frånvaro hösten 2017 vilket gör att det finns viss grundkunskap i stadsdelen. 4/5

förskoleenheter har fortsatt att använda det arbetssätt som fanns i skolplattformens pedagogiska verktyg vilket kommer att underlätta kommande utbildning och användandet av det nya verktyget.

Förslag till kommunfullmäktige 2019

I och med en reviderad läroplan ställs krav på kompetensutveckling för förskollärare kring undervisning, deras ledarskapsroll i arbetslaget och ansvar för kvalitetsarbetet. Detta är något som stadsdelen med fördel ser kan vara stadsövergripande i kombination med arbete inom den egna stadsdelen.

Mål/Åtaganden

Normer och värden

Normer och värden samt barns inflytande

Efter en kartläggning av verksamheten skrivs en likabehandlingsplan för varje förskola. Kartläggningen sker genom barnintervjuer, trygghetsvandringar med barn samt frågor till vårdnadshavare.

För att skapa en likvärdighet och säkerställa att alla diskrimineringsgrunderna finns med i arbetet använder samtliga förskolor diskrimineringsombudsmannens mall vid utformningen av planen. Lagändringen som trädde i kraft i början av 2017 innebär ett utökat ansvar för det förebyggande arbetet och dokumentationskrav som består av fyra steg och som ersätter tidigare krav på att ha en likabehandlingsplan. Jämställdhetsarbetet är integrerat i samtliga mål.

Resultat från förskoleundersökningen som ingår i området ”normer och värden samt barns inflytande” visar att vårdnadshavarnas nöjdhet har ökat på samtliga frågor. Under året har enheterna fortsatt arbetet med att tydliggöra arbetet som sker i verksamheterna till vårdnadshavare. Normer och värderingar i barnlitteratur har diskuterats på APT möten samt på nätverk. Pedagoger har hållit i workshops med kollegor kring barnkonventionen. Jämställdhet och likvärdighet diskuteras inom enheterna.

Nämndens verksamheter respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen

Bedömning och analys

Resultaten från förskoleundersökningen gällande förskolans arbete med att utveckla barnens sociala förmågor (empati, ansvarskänsla, tolerans och omtanke inför andra) har i år ökat på 3/5 förskolor.

Samtliga enheter arbetar med barnkonventionen men på olika sätt. Bland annat genom arbetsgrupper för likabehandling på enhetsnivå där arbetsmaterialet ”Alla Barns rätt” har använts.

Utveckling och Lärande

NÄMNDMÅL:

Alla barn har goda och jämlika uppväxtvillkor

Indikator	Årsmål	Periodens utfall	Period
Andel förskolor med mindre än 25 procent förskollärare	0 %	8%	Tertial 2 2017
Andel vårdnadshavare som upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning	86%	87 %	2017
Språklig och kommunikativ utveckling i Kvalitetsindikatorn (självvärdering inom läroplansuppdraget)	3,5	3,3	2017

Bedömning och analys: I stadsdelen är det 2/26 förskolor som inte når uppsatt mål. Andel förskollärare har dock ökat de senaste två åren. Faktumet att inte alla barn har samma förutsättningar, dvs en likvärdig förskola är något som stadsdelen måste lägga fokus på under 2018. Frågor som kommer arbetas med är bland annat hur kompetens ska fördelas. Likabehandlingsarbetet pågår och håller god kvalitet i verksamheterna. Goda exempel finns inom stadsdelen på hur enheter delger och bjuder in vårdnadshavare i arbetet. Språk kommer fortsatt vara ett utvecklingsområde inom stadsdelen.

Förskollärarstudenter och verksamhetsförlagd utbildning

Under året har 12 stycken förskollärare blivit klara med sina handledarutbildningar vilket möjliggör för stadsdelen att ta emot fler VFU studenter. Totalt finns nu 16 stycken handledare samt ett antal förskollärare som har matrisutbildningen. Dessa kommer även att gå handledarutbildningen på 7,5 poäng. I och med samarbetet med Södertörn och CPU (Centrum för professionsutveckling) kommer stadsdelen till hösten 2018 att få möjlighet att

utbilda ytterligare ett 15 tal handledare. Samarbetet med Södertörns högskola, Centrum för professionsutbildning (CPU) startar i början av året vilket skapar utrymme för högskolans forskning att möta förskolans verksamhet för ett ömsesidigt utbyte av kunskaper och erfarenheter.

En enhet har arbetsplatsledarutbildning för barnskötare i samarbete med Åsö gymnasium och Arbetsmarknadsförvaltningen.

NÄMNDMÅL:

Barn och unga har nära till kultur och eget skapande

Indikator	Årsmål	Periodens utfall	Period
Andel vårdnadshavare som upplever att barnen på förskolan får ta del av olika sorters kulturutbud	80 %	82 %	2017

Bedömning och analys: En ökning med 4% från förra året. Stadsdelen når årsmålet och ligger på ett högt resultat om man jämför med staden 69%. Arbetet med kultur för, av och med barn har en naturlig plats i verksamheterna. Stadsdelens kultursekreterare erbjuder professionella kulturupplevelser men är även noga med att förmedla vikten av såväl för- som efterarbete med barngrupperna på respektive förskola/avdelning. Efter varje föreställning uppmanas medarbetarna att besvara frågor i enkätform hur de uppfattat barnens upplevelser och om de sett/hört något hos barnen efteråt som kan härledas till given upplevelse. Alltfler svarar på enkäterna vilket ger kultursekreteraren goda underlag och förutsättningar att erbjuda upplevelser som utmanar och stimulerar barnen.

Barns inflytande

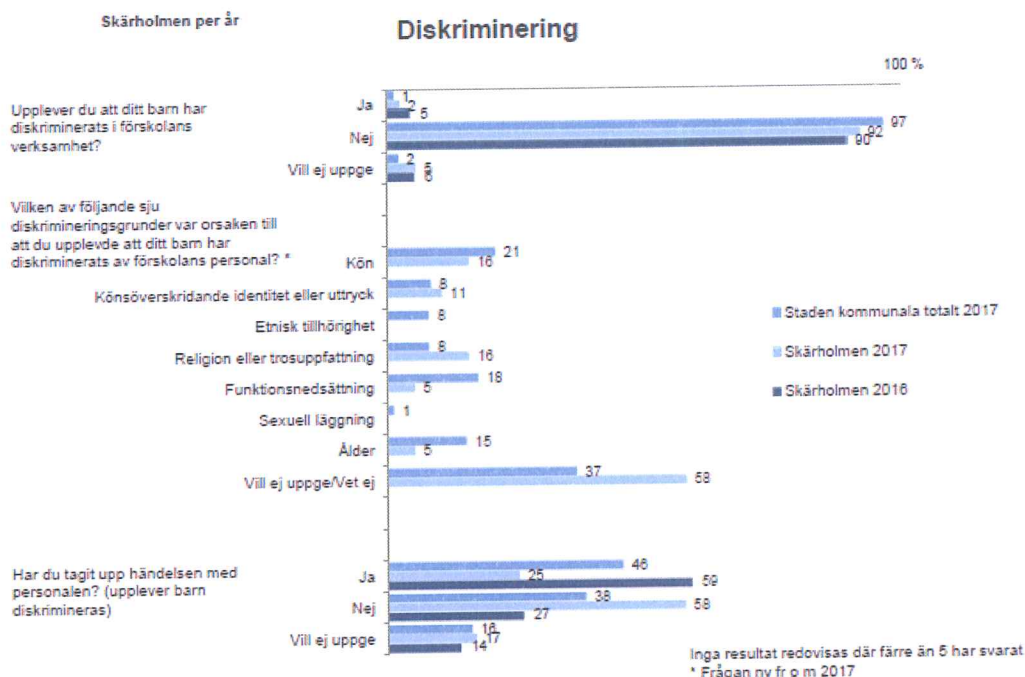
NÄMNDMÅL:

Nämndens verksamheter lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Förväntat resultat

- 94 % av brukarna upplever att de inte har blivit diskriminerade i kontakt med stadens verksamheter.

På frågan om vårdnadshavarna upplever att sitt barn har diskriminerats svarar 92% nej. Av de 8% som återstår är det 5% som inte vill uppge något svar. Se bild nedan.

Det finns tydliga rutiner, som kommuniceras ut, för hur förskolorna ska ta emot anmälningar från vårdnadshavare. Kränkningar utmynnar alltid i en utredning och handlingsplan. Därutöver arbetar förskolorna kontinuerligt med barns inflytande kopplat till likabehandlingsplanen, detta är både ett främjande och ett förebyggande arbete.

Lösningen är inte att informera ännu tydligare kring anmälningsförfarandet utan att istället diskutera med vårdnadshavarna vid olika träffar om hur verksamheten arbetar förebyggande mot diskriminering och även lyssna in vad vårdnadshavarna lägger in i begreppet/n. Att 58% av vårdnadshavare som upplever att diskriminering har förekommit men inte vill uppge diskrimineringsgrund kan vara ett resultat av att vårdnadshavare upplever sig osäkra på vad grunderna innebär. Resultatet varierar över förskolorna och ingen förskoleenhet eller område i stadsdelen sticker ut.

Resultatet för hur vårdnadshavare upplever frågan "jag upplever att personalen bemöter mitt barn på ett respektfullt sätt" ligger kvar på samma nivå som förra året 88%. Samtliga enheter fortsätter att arbeta med barns inflytande på ett medvetet sätt.

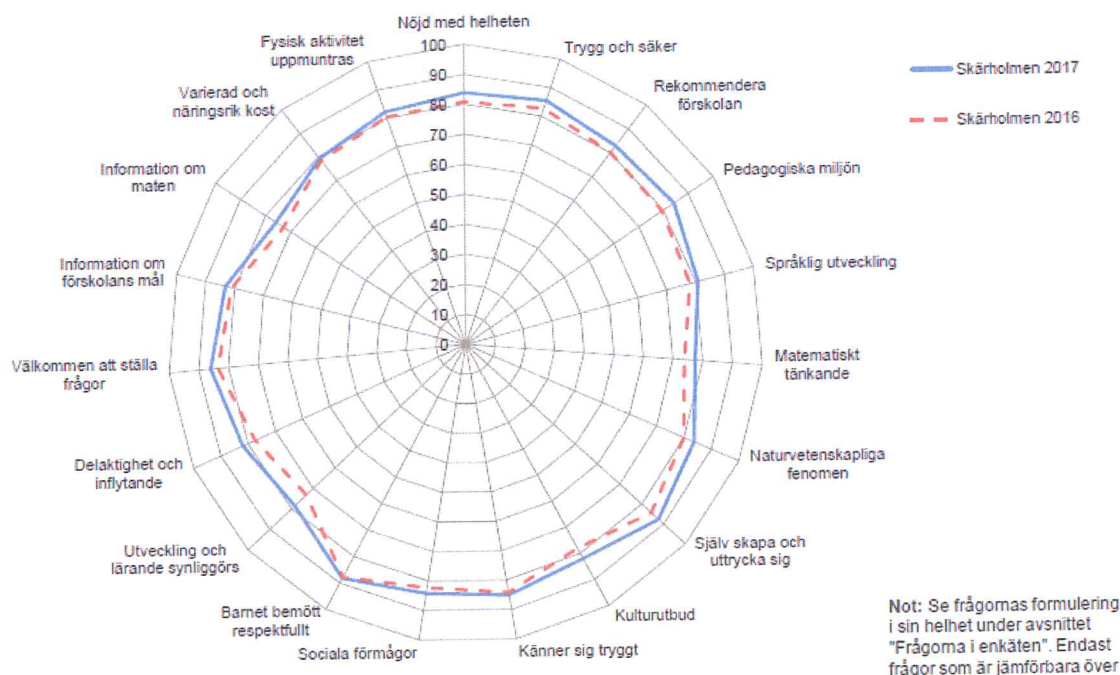
Förskoleundersökningen:

Årets resultat för Skärholmens förskolor har ökat på samtliga områden, alternativt ligger på samma som förra året. Under 2016 har pedagogisk dokumentation, förskolläraernas ledarroll samt kunskap kring digitala verktyg varit utvecklingsområden vilket kan vara en tänkbar förklaring till att vårdnadshavarna, i högre utsträckning, upplever att utveckling och lärande synliggörs, att information om förskolans mål har blivit tydligare samt att fler vårdnadshavare i Skärholmen (69%) än i staden (58%) totalt upplever att barnet använder digitala verktyg. Vad gäller vårdnadshavare till flickor och pojkar är det generella bilden i årets enkät att flickornas vårdnadshavare är något mer positiva att jämföra med resultat från 2016 då trenden visade tvärtom. Skillnaderna är dock marginella för båda åren.

Svarsfrekvens har sjunkit från 77% (2016) till årets 71%, en trend som man även ser på stadens resultat. Av stadsdelens fem förskoleenheter har 4/5 sämre svarsfrekvens än förra året. En enhet har dock höjt sig. Framgångsfaktor hos enheten är att de har ett välfungerande årsarbete kring förskoleundersökningen att jämföra med en punktinsats som startar några veckor innan undersökningen kommer ut.

Goda exempel att lyfta fram är ett framgångsrikt arbete inom en enhet kring vårdnadshavarnas öppna frågor, där ledningen deltar på höstterminens föräldramöten. En dagordning skickas ut i förväg för att ge vårdnadshavarna en möjlighet att förbereda sig. På mötet går ledningen igenom de öppna frågorna samt presenterar verksamheternas struktur vad gäller likabehandlingsarbetet. Vårdnadshavarnas synpunkter fångas upp.

Andel nöjda (betyg 4 + 5)

Stadsdelsnämndens kvalitetsarbete

Kvalitetsarbetets genomförande

De uppföljningar och utvärderingar som ligger till grund för bedömningarna i kvalitetsredovisningen är personalens självvärdering i kvalitetsindikatorn, resultat från förskoleundersökningen, arbetslagsuppföljningar, olika former av nätverk som finns i stadsdelen samt uppföljningar som avdelningschef och verksamhetscontroller haft med samtliga ledningsgrupper under vår- och hösttermin.

Barnens intressen och åsikter tillvaratas i förskolans uppföljning och planering. Dialog förs med vårdnadshavare om resultaten i förskoleundersökningen.

För Skärholmens förskolor är det viktigt att kunna se vilken effekt det dagliga arbetet har för våra barn. Som ett led i att kvalitetsutveckla verksamheten ytterligare tog en grupp pedagoger under 2015 fram ett material, FUSS (förskolornas uppföljningssystem i Skärholmen), att ha som underlag för att kunna se vilka effekt våra arbetssätt får på barnen. Materialet har sin utgångspunkt i läroplansmålen där det framgår vad varje barn har rätt att få under sina år på förskolan. Samtliga förskolor i stadsdelen använder FUSS för att dokumentera barns lärande. Verktöget är i grunden bra och fyller en viktig funktion men kräver kompetens hos medarbetarna, kompetens som skiljer sig mellan avdelningar, förskolor och enheter. Med anledning av de höga resultaten som kräver en närmare analys kommer stadsdelen under 2018 lyfta verktöget till diskussion.

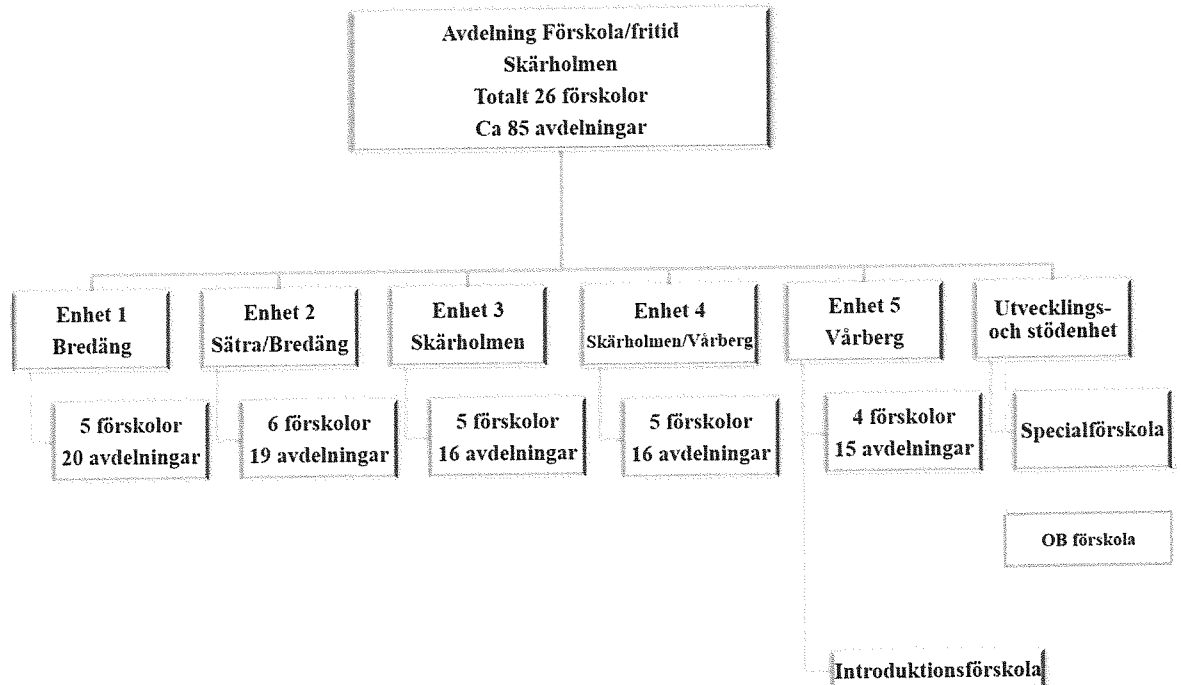
Enhetens analys av kvaliteten

Stadsdelen använder tre uppföljningssystem; förskoleundersökningen, kvalitetsindikatorn samt FUSS (Förskolornas uppföljningssystem i Skärholmen). Dessa system är detsamma för samtliga enheter vilket möjliggör jämförelser och lärdomar kan spridas mellan enheterna.

Måluppfyllelsen i de olika verktygen ser olika ut över och inom enheterna. Arbetet med att kunna erbjuda en likvärdig förskola av hög kvalitet är viktig diskussion som Avdelningen tar med sig in i 2018.

Strukturella förutsättningar och organisation

Skärholmens kommunala förskolor är organiserade under avdelningen förskola och fritid. I Skärholmen finns 25 kommunala förskolor samt specialförskolan Clavis. Se bild nedan.

Avdelningens ledningsgrupp består av avdelningschef, förskolechefer, enhetschef samt verksamhetscontroller. Denna grupp har möte varje vecka a'3 timmar. Avdelningschef träffar varje förskolechef/enhetschef var 4-6 vecka för enskilda uppföljningssamtal.

Planeringsdagar under 2017 har varit fyra till antalet. På våren endast ledningsgruppen. Under hösten deltog även biträdande förskolechefer.

Förskoleenheterna har ledningsteam som består av förskolechef, biträdande förskolechef samt pedagogisk utvecklingsledare. Förskolecheferna äger ansvar för sin inre organisation och har valt att forma sina ledningsgrupper på olika sätt; 1/5 har två biträdande förskolechefer och en pedagogisk utvecklingsledare, 2/5 har en biträdande förskolechef och två pedagogiska utvecklingsledare samt 2/5 som har en biträdande förskolechef och en pedagogisk utvecklingsledare. Varje förskoleenhet har en administratör. Ca två gånger per termin träffar förskolans ledning varje avdelning för uppföljning och dialog kring verksamheten, utveckling och behov för att nå förväntade resultat. Arbetsplatsträffar sker varje månad. De pedagogiska utvecklingsledarna deltar på avdelningarnas reflektioner.

Utvecklings- och stödenheten består av enhetschef, tre specialpedagoger varav en även är samordnare för barn i behov av särskilt stöd, kultursekreterare, IT-pedagog, administratör, en specialförskola samt tre öppna förskolor och en parklek. Enheten finns som stöd för övriga enheter.

Clavis

På specialförskolan finns fem barn och fem pedagoger. På grund av för få svarande i förskolundersökningen finns inga resultat att redovisa i kvalitetsredovisningen. Nästa år utgår vi från att de finns med.

Kvalitetsredovisning 2017	VB 2017	VB 2016	VB 2015
Skärholmens stadsdelsförvaltning			
Antal barn Skärholmen C, Vårberg, Bredäng och Sättra Inkl fristående verksamheter	2323 st	2304 st	2456 st
Kommunala förskolor	1277 st (30/11)	1400 st	1458 st
Andel förskollärare (räknat på årsarbetare med förskollärarexamen)	T2: 38,7 %	32,2%	31,19 %
Barn per personal	T2: 4,8 st	4,81	4,52
Barn per grupp	T2: 14,9	15,6	15,4
Andel barn med annat modersmål Antal språk (inkl svenska)	68,7% 77 st	72,5% 83 st	72,6% 75 st
Andel personal med annat modersmål och antal språk	78%	74%	58%

Kommentar och analys: Under 2017 har trenden varit att färre barn står i kö till förskolan. Mot slutet av året har denna trend ändrats till viss del. Fler barn står i kö och enheterna är fulltaliga. Viktigt att veta är dock att grupperna är fulltaliga på grund av att förskolecheferna minskat antal avdelningar utifrån de siffror som varit tidigare i år. Två enheter har under hösten 2017 satsat på marknadsföring, bland annat har en broschyr tagits fram. Barngrupperna har minskat från år 2015-2017 dels utifrån att underlaget har minskat men även utifrån att 2/5 enheter under 2017 har erhållit stadsbidrag för att minska grupperna. Förskolecheferna ser redan effekter såsom att de minskade barngrupperna med bibehållen grundbemanning har ökat möjligheter att dela barnen i mindre grupper under större delar av dagen.

Barnen har visat en ökad koncentration och fördjupar sig i framförallt byggande och konstruktion.

Kvalitetsindikatorn

Resultat från WKI och förskoleundersökning analyseras samtidigt vilket gör att kopplingar framstår mer tydligt.

Resultat från år 2015 baseras på fyra enheter, en enhet genomförde ingen skattning vilket gör att utfallet inte går att jämföra med övriga år men står ändå med.

Den generella bilden är att flera arbetslag, under året, ökat sin medvetenhet, kunskap och kompetens vilket ger självvärderingen en mer rättvis bedömning.

Barns språkliga och kommunikativa utveckling		
År	Genomsnitt	Variation
2015	3,42	3,2-3,7
2016	3,42	3,1-3,6
2017	3,34	3,0-3,5
Resultat från Förskoleundersökningen "Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sitt språk"		
2015	77%	
2016	78%	
2017	81%	

Kommentar och analys: Genomsnittet är sjunkit vilket kan bero på att medarbetarna blivit mer kritiska i sin självskattning i kombination med att bristande datakunskap blivit mer uppmärksammat och påtaglig.

Vårdnadshavarnas upplevelse av att barnen uppmuntras till att utveckla sitt språk har ökat de senaste tre åren. Det faktum att medarbetarnas egen skattning har sjunkit medan vårdnadshavarna är mer nöjda kan vara en följd av att medarbetarna ökat sin kunskap och kompetens vilket gör att de på ett tydligare sätt kan förmedla innehållet i verksamheten till vårdnadshavarna.

Andel barn med annat modersmål än svenska är 69% (att jämföras med 72% år 2016 och 73% år 2015) och av medarbetarna är det 78% (att jämföras med 74% år 2016 och 58% år 2015) som har annat modersmål än svenska. Språkförbristningar mellan medarbetare samt ett bristfälligt språkbruk i det svenska språket mellan medarbetare och barn har blivit alltmer uppmärksammat hos ledningsgrupperna. Under året har en arbetsgrupp varit ute på enheterna och genomfört en inventering i förskolornas språkarbete. Gruppens reflektion är att det språkprogram som Skärholmen tagit fram inte används i tillräcklig omfattning. Det finns många goda exempel inom verksamheterna men en del sker "omedvetet" och inte utifrån en given plan. Arbetet med språk och kommunikation följs upp på reflektioner och arbetslagsuppföljningar.

Hösten 2017 startade avdelningen gemensamma satsningen kring ”Läslýftet” vilket har gett positiv respons från de förskollärare som deltar. Ca 50 stycken förskollärare deltar första året och resterande under år 19/20.

Språkarbetet är ett fortsatt utvecklingsområde under 2018.

Pedagogisk miljö och material		
År	Genomsnitt	Variation
2015	3,48	3,2-3,7
2016	3,38	3,1-3,6
2017	3,36	3,0-3,7
Resultat från Förskoleundersökningen ”Jag upplever att den pedagogiska miljön på mitt barns förskola uppmuntrar till lek, utveckling och lärande”		
2015	79%	
2016	80%	
2017	84%	

Kommentar och analys: Genomsnittet har sjunkit på avdelningarna samtidigt som vårdnadshavarnas nöjdhet ökar. Det faktum att medarbetarnas egen skattning har sjunkit medan vårdnadshavarna är mer nöjda kan vara en följd av att medarbetarna ökat sin kunskap och kompetens vilket gör att de på ett tydligare sätt kan förmedla innehållet i verksamheten.

Enheternas ledningsgrupper upplever att det håller på att skapas en ökad förståelse för miljöns betydelse, att projekt som pågår ska genomsyra miljön samt att medarbetarna även inspireras av varandras arbete. Effekter som både ledning och medarbetare har sett är att barnen blir mer självständiga i en genomtänkt miljö med tillgängligt material samt att barngrupper blir lugnare.

Arbetet med miljöerna följs upp på reflektioner och arbetslagsuppföljningar. Där syns tydligt att förskollärarnas kompetens är nära sammankopplad med förmågan att skapa en utmanande och inspirerande miljö som väcker lust till att leka och upptäcka samt vara lärande. Avdelningen har diskuterat att en basmiljö kan hjälpa att höja lägsta nivån. Ledningsgruppernas kompetens är avgörande för att de ska kunna utmana såväl pedagoger som har en högre medvetenhet samt de som behöver stöttning.

Pedagogisk miljö är ett Utvecklingsområden under 2018 i och med arbetet kring Likvärdig förskola.

Skapande verksamhet och olika uttrycksformer		
År	Genomsnitt	Variation
2015	3,35	3,1-3,5
2016	3,34	3,1-3,6

2017	3,34	3,1-3,6
Resultat från Förskoleundersökningen ”Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former”.		
2015	84%	
2016	84%	
2017	88%	

Kommentar och analys: Genomsnittet ligger på samma nivå som förra året. Fler vårdnadshavare är nöjda med utbudet som erbjuds.

Avdelningen har fortsatt arbetet med musikaliska satsningar. Alla pedagoger har genomgått en fortbildning med ensemble Yria i musik och rytmik vilket har inneburit att samtliga barn har kunnat ta del av detta. Uppföljning har skett ute på avdelningarna hur kunskapen används av representant från ensemblen samt någon ur ledningen.

Femåringarna deltar i El sistema.

En stor andel avdelningar har köpt in material i form av musikinstrument och rekvisita. Stadsdelens projektledare (IKT) har under året varit ute i barngrupper och handlett pedagoger hur man exempelvis gör filmer med barn samt använder QR koder.

Barns matematiska utveckling		
År	Genomsnitt	Variation
2015	3,23	3,0-3,4
2016	3,24	3,1-3,5
2017	3,22	3,0-3,4
Resultat från Förskoleundersökningen ”Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sitt matematiska tänkande”.		
2015	72%	
2016	74%	
2017	78%	

Kommentar och analys: Genomsnittet har sjunkit marginellt och vårdnadshavarna upplevelse har ökat.

Utvecklingen som skett i den pedagogiska miljön ökar även medarbetarnas medvetenhet kring material som erbjuder barnen matematiska upplevelser och utmaningar. Inom avdelningen har förskolor fokuserat på verksamhetens rutinsituationer och återkommande moment för att säkerställa att de utgör undervisande inslag i verksamheten. Målet har varit att matematik ska synas överallt i de dagliga aktiviteterna. Arbetet med matematik följs upp på reflektioner och arbetslagsuppföljningar. Genom dokumentation och genom att låta vårdnadshavarna ta del av densamma har arbetssätt tydliggjorts.

Naturvetenskap och teknik		
År	Genomsnitt	Variation
2015	3,15	2,8-3,3

2016	3,42	3,2-3,8
2017	3,28	3,0-3,4
Resultat från Förskoleundersökningen "Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förståelse för naturvetenskapliga fenomen".		
2015	77%	
2016	80%	
2017	84%	

Kommentar och analys: Genomsnittet har sjunkit och vårdnadshavarna upplevelse har ökat. Det faktum att medarbetarnas egen skattning har sjunkit medan vårdnadshavarna är mer nöjda kan vara en följd av att medarbetarna ökat sin kunskap och kompetens vilket gör att de på ett tydligare sätt kan förmedla innehållet i verksamheten.

Avdelningar har arbetat med att skapa miljöer som inbjuder till utmaningar inom naturvetenskap och teknik. Enhetens pedagoger har arbetat med att låta barnen pröva olika material som tex snö, sand och vatten och det har experimenterats med materialen på olika sätt. Pedagoger och barn har vistats i och utforskat naturen. Arbetet följs upp under reflektioner och arbetslagsuppföljningar. Arbetet tydliggörs genom dokumentation såsom utställningar och månadsbrev som vårdnadshavarna tar del av.

Tidigare utvecklingsinsatser

Under 2016 var pedagogisk dokumentation, förskollärarens ledarroll, kunskap kring digitala verktyg och implementering av kemikaliesmart förskola avdelningens utvecklingsområden. Uppföljningssamtal som skett med samtliga förskoleenheters ledningsgrupper under hösten 2017 visar att samtliga kan se positiva effekter inom verksamheterna men även att utmaningar kvarstår och/eller har blivit tydligare.

Pedagogisk dokumentation; ledningsgrupperna är eniga om att det som behövs framåt är återkoppling, stöttning och bekräftelse av ledning ut till arbetslag och enskilda medarbetare. Digitala kamerans möjligheter har bidragit till överflöd av dokumentation men samtliga enheter återkopplar att massproduktionen har minskat. Det finns en stor variation bland medarbetares kompetens. Några stadsdelsgemensamma insatser har inte genomförts under året. Varje förskoleenhet har tagit sig an utvecklingsarbetet med pedagogisk dokumentation på olika sätt. Gemensamt för samtliga är dock att medarbetarna alltid har med sig dokumentation till reflektioner, nätverksträffar och andra uppföljningar som de tillsammans med kollegor och någon ur ledningen reflekterar kring.

Förskollärarens ledarroll; Förmågan att som förskollärare ta sig an ledarrollen varierar inom verksamheterna, detta är något som samtliga ledningsgrupper påtalar. Enheterna arbetar på olika sätt i att stötta och bekräfta förskollärarna. En enhet har under hösten 2017 valt att ha en separat studiedag för förskollärarna, en studiedag med fokus på att bland annat förtydliga uppdraget samt ge stöd i yrkesrollen. Inom en enhet lyfter man förskollärarna genom individuell coachning

med det långsiktiga målet att varje person ska utvecklas över tid. I förskollärarnätverket har ledarskap, språk och jämställdhet varit i fokus. Reflektioner i smågrupper utifrån fokusområdena. Från Läslyftets start har gruppens antal minskat med hälften vilket har gett ökad dynamik till dialoger.

Kunskap kring digitala verktyg; Enheterna skiljer sig åt i hur långt de kommit i detta arbete. Inom 2/5 enheter fungerar det bra och ledningsgrupperna ser att grundkompetensen har höjts. Framgångsfaktorer kan vara att ledningsgrupperna agerar tydligt i frågan, till exempel att de visar på nyfikenhet och själva söker kunskap men även att implementeringen ut till arbetslagen är tydlig. Vad gäller övriga tre enheter är spridningen större, några arbetslag är på god väg medan andra är i startgroparna. Utmaningar handlar till stor del om att flera medarbetare saknar grundläggande datakunskap samt att ledningen själva är i en utvecklingsfas. Avdelningen har en projektledare som under året har utbildat förskollärare, barnskötare, chefer i digitala verktyg samt att han deltagit direkt i barngrupper och då exempelvis introducerat hur man gör filmer med barn, programmerar och gör QR koder. En handbok för förskolans medarbetare har tagits fram av projektledaren för att visa hur de kan arbeta med barnen, detta med direkt koppling till läroplanen.

Implementering av kemikaliesmart förskola; Arbetet löper på bra inom samtliga enheter. Material och madrasser har rensats bort samt att enheterna har fungerande rutiner vid inköp. Nu pågår arbete på nivå 2.

Stadsdelsnämndsgemensamma insatser

Skärholmens verksamhetsidé är gemensam utgångspunkt inför år 2018 och ska genomsyra arbetet med likvärdighet, nätverk, projektarbeten och övrig verksamhet. Arbetet för att öka likvärdigheten inom stadsdelen sker genom satsning på läslyftet för alla förskollärare, nätverk och en utveckling av digitalisering som genomsyrar hela organisationen. En gemensam verksamhetsidé har arbetats fram (se beskrivning nedan) och en implementering har påbörjats. Vidare har samtliga ledningsgrupper deltagit i en pedagogisk handledning för att öka samsynen på den pedagogiska verksamheten inom stadsdelen och det pedagogiska ledarskapets betydelse. Ledningsgruppen bestående av avdelningschef, förskolechefer, enhetschef och verksamhetscontroller, har haft ledningsutveckling under året för att vidareutveckla transparensen och samverkan mellan cheferna.

Nedan följer en beskrivning av insatser som finns för samtliga enheter.

Verksamhetsidén

Under november 2016 startade diskussioner kring förskolans uppdrag tillsammans med förskolechefer, enhetschef, biträdande förskolechefer samt pedagogiska utvecklingsledare vilket resulterade i en större textmängd som sedan processades under några ledningsgruppsmöten. Arbetet resulterade i fyra meningar som under 2017 har värdeladdats och kommit att kallas "Skärholmens verksamhetsidé".

*I Skärholmens förskolor vill vi vara nyfikna på varandra och vår omvärld.
I mötet med barnen vill vi vara engagerade kunniga och medvetna.
Barn ska både enskilt och i grupp få möta en verksamhet som utgår från
grundläggande demokratiska värderingar.
Vi vet att barn som känner trygghet vågar vara nyfikna på sin omvärld och får
genom det möjlighet att nå sin fulla potential.*

Under det senaste halvåret verksamhetsidén kommit att bli en viktig utgångspunkt i Skärholmens kvalitetsarbete. Bland annat utgår nätverkens arbete från idén, projekt ute på förskolor utgår från utvalda ord eller meningar från idén samt att stadsdelen under våren 2018 kommer arbeta fram ett gemensamt projekt med start hösten 2018 som ska utgå från verksamhetsidén.

Nätverk

Syftet är att verka för jämna kvalitet i stadsdelen, en likvärdig förskola. Nedan följer en beskrivning av de nätverks som finns. Effekterna ut i verksamheterna är tydligast på köksnätverket vilket även är det nätverk som startade först och har hittat en välfungerande arbetsform.

Köksnätverk - leds av två förskolechefer. Nätverket startade februari 2015. Likvärdighet, utveckling och kollegialt lärande står i fokus. Köksnätverket håller på att ta fram en kokbok från förskoleavdelningens kockar där varje kock bidrar med en frukost, en lunch/middagsrätt och ett mellanmål som skall vara: näringsriktig, klimatsmart och lättlagad. Syftet med boken är att stötta barnen och deras familjer att laga klimatsmart och näringsrik mat även hemma. Kockarna har under en längre tid testat vegetariska och klimatsmarta rätter på förskolorna. Effekter av nätverket är att kockarnas status har ökat samt att de blivit tryggare i sina yrkesroller.

Förskollärarnätverk - leds av två förskolechefer och startade ht -16.

Ledarskap, språk och jämställdhet är i fokus.

Från hösten 2017 är förskollärarna uppdelade på två grupper. Den ena gruppen tillhör Läslýftet (ca 50 stycken) medan den andra (ca 40 stycken) arbetar utifrån stadsdelens fokusområden. I dagsläget fångas inte riktigt de förskollärare som besitter en god pedagogisk kompetens in och har uttryck en frustration över detta. Nätverket är en utmaning inför 2018 i det att stadsdelen måste arbeta fram en ny mötesstruktur för att de ska främja en utveckling för alla.

Biträdande förskolechefer och Pedagogiska utvecklingsledare (7 st) leds av en förskolechef samt en enhetschef.

Nätverket startade vt-17 och har ledarskap i fokus.

Har utgått från Skolinspektionen rapport "*Förskolans pedagogiska uppdrag*" med fokus på det egna ledarskapet. Diskussioner och uppgifter har varit knutna till verksamhetsidén. Det faktum att nätverket endast pågått under 2017 innebär att stadsdelen ännu inte kan se några tydliga effekter ute i verksamheterna.

Administratörerna - leds av verksamhetscontroller. Nätverket startade våren 2015. Syftet med träffarna är att vara ett informationsnav, dels vad gäller information från ledningsgruppen till administratörerna men även ett forum där de själva kan ställa frågor och arbeta mot likvärdighet i sina uppdrag.

Digitaliseringsstrategin (IKT strategi)

Avdelningen har tagit fram en gemensam strategi som sedan varje enhet anpassat efter sina behov. Under hösten 2017 har den reviderats och kommer att presenteras i digital form i början av 2018.

El Sistema

En orkesterskola inom Kulturskolan Stockholm, där barn och unga blir en del av en symfoniorkester. Eleverna lär sig att spela ett orkesterinstrument, till exempel fiol, cello, klarinett eller trombon. Femåringarna deltar en gång per vecka.

En musikpedagog med koppling till El Sistema kommer med start 2018 ut till stadsdelens förskolor. Första månaden besöker hon fyra förskolor en gång/vecka för att sedan koppla på ytterligare förskolor. Musik och inkludering är syftet med satsningen.

Ensamble Yria

En konstnärlig och musikpedagogisk verksamhet. I rytmikens tecken, med musik, rörelse och öppna sinnen gör ensemblen allt de kan för att öppna dörrar för barn med olika förutsättningar och ge dem chansen att utvecklas till tänkande, kännande och skapande individer. Samtliga medarbetare har genomgått en praktisk utbildning där de tillägnat sig verktyg för att även kunna arbeta vidare med barnen på egen hand.